

О. Г. Тараненко

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри германо-романської філології та перекладу
Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля
м. Северодонецьк, Луганська область, Україна

СЕМАНТИКА ЛЕКСЕМ-ІМПЕРАТИВІВ В УКРАЇНСЬКИХ МАГІЧНИХ ЗАМОВЛЯННЯХ

Анотація. У запропонованій статті йдеться про семантичні особливості лексем-імперативів в українських народних магічних замовляннях, де описано специфіку мовного матеріалу та високу емотивну забарвленість, що відображає мовну ідентичність українського народу з найдавніших часів, а також демонструються сугестивні властивості вищеописаних унікальних текстових форм.

Ключові слова: семантика, національні особливості, лексема, магія, магічне замовляння, намір, імператив.

Останнім часом у філологічній науці значно підвищено інтерес до глибинних національних мовних процесів, що відображено в етнографічних, народних текстових формах вираження, як-то: пісні, казки, приказки, прислів'я. Особливе зацікавлення у дослідників викликає така форма, як магічне замовляння. Саме у ньому є відбитки найдавніших архетипових елементів, притаманних мові, що демонструють її унікальність, ідентичність та національну забарвленість. Тема магії завжди викликала неабиякий інтерес у людини, де головним дієвим інструментом є насамперед слово як рушій необхідних дій для досягнення мети, демонстрація своєї волі, сугестія. Особливо цікавим з практичної точки зору це здається у сучасному діловому світі для написання «робочих» рекламних текстів з приводу підвищення росту продажів, але, звісно, що тільки цією сферою інтерес не обмежується. Проблематикою та збором замовлянь у різний період часу займалися Д. Зеленін, В. Креслав, В. Милорадович, М. Москаленко, І. Огієнко, О. Остроушко, О. Солар та інші. Ця проблематика також цікавила й закордонних авторів С. Александер, Ф. Грейвульф та інших [1]. Було зібрано численний фактичний матеріал, а також виділено структурно-семантичні типи замовлянь, їх міфопоетику, літературну та практичну цінність, їх форму та наповнення. У нашій статті ми переважно зосередимось на лексемах-рушіях, що виражають дію, спонукають чи, навпаки, заперечують, а також мають сильне конотативне забарвлення.

Метою запропонованої розвідки є дослідження семантики лексем-імперативів у текстах українських замовлянь та аналіз їхньої конотативної складової частини як реалізації магічної дії на предмет чи суб'єкт замовляння. Говорячи про вищезазначений феномен, неможливо не торкнутись витоків замовлянь, тобто саме магії. Нас буде цікавити слово як складник замовляння, що дає можливість маніфестувати свою волю та досягати результату. І. Огієнко сказав: «Слово, належно і своєчасно сказане, має велику та чудодійну силу, – воно лікує, приносить добро (благословення) або, навпаки, сильно шкодить. Зле слово, сказане відповідного часу ворожбитом, конче збудеться, а як може й збутись слово добре. Такі слова, звісно, знають ворожити, чому можуть легко людину лікувати або, навпаки, наслати їй хворобу. Віра в чудодійну силу слова була дуже велика, чому й було велике поважання волхвів, ворожитів і т.п.» [4, с. 18–19].

Звісно, людина глибоко вірила у магічну силу слова з давніх часів, спочатку у вигляді замовлянь та заклять, а потім з християнством – молитов. Але магія нікуди не поділась, вона широко використовується і в наші часи, тому що проблеми, що хвилювали людство, завжди бути майже однаковими. Замовляння – це частина обрядового комплексу для виконання магічних дій. Крім саме тексту замовляння, слід було виконати певні вимоги до фази Місяця, часу, місця проведення обряду та головне – чіткого наміру, який мав біти вкладений у слова замовляння.

Намір, вольове зусилля, що спрямоване на досягнення результату, що втілюється у слова, саме це робить замовляння дієвим засобом для втілення бажань мага чи чаклуна. Магія поділяється на два великі напрями – добра (біла) та зла (чорна). Це дещо розмаїтий поділ, але в обох випадках йдеться про наміри людини досягти мети, застосовуючи магічний арсенал, зокрема, замовляння. Чаклуни звертались до сил природи, яку вважали уособленням потойбічної сили, а також до власних сил, де головну роль виконував

намір конкретної особистості, до давніх богів та святих епохи християнства, що й буде продемонстровано на прикладах фактичного матеріалу.

Замовляння можна поділити тематично на великі групи – звертання до природних явищ, для захисту від ворогів, любовні, для щасливої долі, від різноманітних хвороб, від дурного ока (урока) та багато інших. Головним у формуванні наміру є емоція, яка втілюється у слові та рушить дію вперед. Лексеми-імперативи із семантикою змушення, підкорення своїй волі нерідкі у текстах замовлянь. Зазвичай це дієслова-імперативи (*йди, зроби, скажи*) для того, щоб задумане здійснилось. Також можна виділити групу слів, що спонукають на припинення небажаної дії (*спинись, замовчи, забудь* тощо).

У замовляннях, що належать групі захисту від ворогів, виділені лексеми виражають негативне побажання до ворога, конотація негативна, імперативна, наприклад: *в печі огонь горить і тліть трава – так би тліло й горіло серце у ворога мого* [4, с. 20] або *ви, стіни, не будьте німі, ви, сволоки, підійметесь, лихі речі, лихі мислі, на добре перевернітесь, бо Іван іде чорним волом, щоб став моїм ворогам язик колом* [2, с. 185]. Імператив присутній й у такому прикладі: *Господь допомоць, і я з рукою. Каменія (є) вам на язик, Каменія (є) вам на губи, зуби і уста, каменійте ви самі* [2, с. 186]. Взагалі тема перетворення ворогів на камінь є дуже частотною в українських замовляннях – *кам'яні сіни, кам'яні стіни, кам'яні столи, кам'яні пани, кам'яне вино п'ють. Коли вони будуть то вино пожирати, тоді на мене будуть роти роззявляти і очі витріщати* [2, с. 184].

Також наявне й використання заперечення (щоб чогось не сталося) як бажаний результат магічної дії: *не пішком йде мій воріг, а на вовку йде, жабою осідлався, а гадиною поганявся; не дорогою йде, а здвигжем та болотом. Здвигже та болото обходять, а на вовка тюкають, а на жабу плюють, а гадину б'ють: щоб так на нього весь мир хрякав і плював, і до своєї ласки не приймав* [2, с. 187]. Ще приклад: *не сам я йду, чорним волом йду, сухою гадиною поганяю, правою ногою на поріг ступаю, своїм ворогам язик одвергаю: щоб вони губами не плямкали і зубами не клацали, надо мною, рабою Божою Марією* [2, с. 190]. У цьому разі ми бачимо, що імператив з часткою *ні/не* допомагає позбутись ворога, зробити так, щоб його не сприймали, щоб він закаменів, закрив рота, на зміг нічого зробити: *на коні йду, а гадюкою поганяю, усім, усім моїм неприятелям і супостатам роти затикаю. Гадючий хвіст, а жаб'яче черево, щоб стали вони, як сухе дерево* [2, с. 191].

Дуже важливим прошарком замовлянь є ті, що допомагають у разі різноманітних хвороб; дуже частотними виявились замовляння проти зубного болю та кровотеч. Ці стани здоров'я є дуже небезпечними, а зубний біль нестерпний, ймовірно, цим і зумовлювалось їх різноманіття. Наведемо приклади: *ішов чоловік першим рабом, святим часом, через калиновий мост, троциною підпирався. Щоб у раба Божого (ім'ярек) родженого, молитвяного, хрещеного, щоб звих минався, і поміч мені від Господа Бога* [4, с. 33], де йдеться про звих, який просять у вищих силвилікувати (щоб минався) з конотацією прохання, мольби. Теж звертання до християнських святих: *Пресвята Богородице, просим собі в поміч! Замовляй кров буйну, трав'яную і водяную!* [2, с. 59]. Про кровотечу заговорів була велика кількість: *тече з річки: водяна, коровина і смоляна. Водяна каже: течімо; кровяна каже: стіймо, а смоляна: заліймо* [4, с. 34]. У цьому прикладі йде звертання до сил природи (річки) за подібністю – кров-вода (рідка субстанція). Виділені лексеми, що мають імперативну модальність, вжито з проханням зупинити кров.

У наступних прикладах звертаються до сил природи – зорі, яку ототожнюють з дівчиною. До неї й відноситься прохання про припинення кровотечі: *молода дівця Уляна все поле поорала, розу посіяла, роза зійшла. Щоб у хрещеного (ім'ярек) кров не йшла* [4, с. 35]; *на морі, на лукомор'ї стоїть красна дівця, веселочком воду розганяє і кров тобі замовляє* [4, с. 35]. Ще один яскравий приклад: *ішов баран з крутими рогами густими лозами. Іскинь руно та заткни джерело* [4, с. 34]; *ви, косарі, ви, косарики мої, ви косите і хліба у Бога просите. І ти, косо, не бійся нічого і не пускай Божої роси і святої крові* [4, с. 34].

В останньому прикладі наявне звертання до коси, якою можна нанести дуже серйозне поранення з рясною кровотечею, та прохання, заклик до неї, як до живої істоти, *не боятися та не пускати крові* в імперативному контексті. Не меншу кількість замовлянь присвячено приборканню зубного болю: *місяць в небі, риба в окисні, дуб на землі. Як оці три брати зійдуться, то тоді у раба Божого Івана зуби будуть боліти* [2, с. 73], де має місце принцип унеможливлення будь-якої умови для подальшого розвитку болю. Той же принцип застосовано у такому прикладі у разі звертання до Місяця: *молодик, молодик! в тебе роги золоті: твоїм рогам не стоять, моїм зубам не болить* [2, с. 83]. Тут використано заперечну частку *ні* як прохання, навіть наказ. Саме така модальність (неможлива умова) наявна у такому прикладі: *місяць на небі, камінь на землі, а риба в морі. Коли вони будуть пить та гулять, тоді будуть у Василя й зуби рвать* [4, с. 74].

Завжди була наявна й проблема надмірного вживання алкоголю, яка теж справедливо прирівнювалась до хвороби. Для її лікування було запропоновано такі замовляння на основі принципу, зазначеного вище: *як ці береги не стрічаються, так щоб народжений, молитвенний Іван не стрічався з хмільним вином* [2, с. 127]; *так, як ся віршовка зав'язана, так би й мені, рабу Божому, зав'язало від всякого п'янства мисленого* [4, с. 39]. Мається на увазі, що віршовка має бути зав'язана вузлом та спалена, тоді й п'янство має припинитись.

Для визволення від усяких хвороб існували також замовляння, як-от: *водо Єлено! Очищаєш луги й береги, очисти мене від усього злого, болісті й слабості* [2, с. 131]. Відомо, що вода завжди має функцію очищення не тільки на фізичному, але й на духовному плані, тому звертання до води цілком природне, з емоцією прохання, вмовляння (*очисти*). Життя давньої людини завжди було небезпечним, це стосувалось не тільки хвороб чи стихійних лих, але й отруйних тварин, близький контакт з якими був вірною смертю.

Саме тому є велика кількість замовлянь, спрямованих на уникнення зустрічі зі зміями, чи допомогу, якщо вона вже вкусила. Наприклад, якщо нападає гадюка, треба сказати: *гад, гад, гад, вода горить, й тебе спалить* [4, с. 45]. Наявна конотація люті, ненависті до отруйної істоти та побажання її смерті (тебе *спалить*). Також зі зміями намагались «домовитись» за допомогою такого тексту: *змія Орпія, Змія Орпія, поклич ти всі свої змії – і степовій, і лісовій, і гноянці, і водяній – і накажи їм, щоб вони не кусали ні скотини, ні людини; щоб вони пускали свої зуби з рота додола, а ти забери свої зуби з народженого хрещеного раба Божого (ім'ярек)* [4, с. 45]. Той, хто читає текст, наказує головній змії розповісти усім іншим зміям, щоб вони не чіпляли ані людини, ані скотини (*поклич, накажи, не кусали*). Ще подібний приклад: *на морі, на лукомор'ї стоїть купа, а на тій купі лежить гадюка: я тую гадюку посічу, порубаю, і щире серце Івана замовляю* [2, с. 157]. Тут також присутня конотація страху, бо вкушений гадюкою без допомоги був практично приречений, але ж є й замовляння, за допомогою якого намагаються вкушеного врятувати: *ішов святий Єгор з Осіяньських гор, і ніс гадючі імена, і приложив їх народженому, молитвенному Івану, і опуху нема* [2, с. 155].

Сама структура цього замовляння відрізняється від попередніх, просто є констатація, що треба зробити для уникнення поганих наслідків. Тематично близько до попередніх груп належить і група заговорів, що протидіють так званим «урокам». Відомо, що є хвороби на фізичному рівні, але багато вчених визнають, що їх витoki знаходяться на психічному рівні (відомий вираз «усі хвороби від нервів»). Згідно з віруваннями як давніх людей, так і наших сучасників, деякі особистості через вроджені здібності чи під впливом негативних причин можуть недобре подивитись, а ще й слова потрібні сказати (так звана чорна магія), про таке кажуть, що людину зурочили. Для профілактики таких ситуацій чи виправлення, якщо психічна атака вже відбулась, є багато замовлянь з чітко вираженою імперативною модальністю. Наведемо приклади: *уроки-урочища, чоловічі, жіночі, парубочі, дівочі! Ідіть ви собі на очерета, на болота, у свої міста, де парубок огню не креше, де дівка русої коси не чеше, де півнячий глас не заходить, де вітер верби не колише. Підіть собі за вітрами, за димами і за темними лісами* [4, с. 51]. Тобто негативу наказано йти у нечисті місця (пекло) – де *немає півня* (спів півня відлякує нечисту силу), де *верба спокійна* – стара верба здавна вважається деревом, де часто мешкає нечистий).

Ще одне лікувальне замовляння, коли негатив вже зроблено, виглядає так: *уроки вітряні, уроки земляні, уроки подумані й погадані і стрічені! викликаю, визиваю із його очей, із його плечей, із його жовтих костей, із його щирого серця раба Божого (ім'ярек)* [4, с. 52]. Негатив закликають піти туди, де він нікому не спричинить зла. Ще приклад: *уроки-урочища, чи чоловічі, чи жіночі, чи хлоп ячі, чи дівчачі, і вітряні, і огняні, ізсихаю, іззиваю із народженого, молитвяного, хрещеного раба Божого (ім'ярек), іззиваю на черета, на болота. Тут вам не стоять, жовтої кості не ломить, білого лиця не білить, русої коси не сушить, щирого серця не в'ялить* [4, с. 56].

Дієслова-імперативи підсилюють чіткий намір мага: прибрати негатив на людині (*ізсихаю, іззиваю*), а також наявне заперечення – чого не можна робити, теж в імперативі (*не ломить, не сушить, не в'ялить*). Емотивно лексеми несуть великий заряд заборони, конотація наказова, вимоглива. Ще один прилад яскраво ілюструє вищесказане: *уроки-урочища, підіть собі на яри, на лиси дрімучі, на степи степучі, де глас чоловічий не заходить, де півні не співають, піди собі, боліть очная* [4, с. 57]. Іноді людина намагалась допомогти собі сама, це текст заговору, що треба проводити самому собі: *як навідлог рукою не робити, так моєму лицю і тілу від нікого не боліти. Як неба й землі нам не міряти, так й мене не наврокувати* [4, с. 57; 2, с. 91]. Є думка, що за наявності чіткого наміру майже будь-яка людина спроможна допомогти собі сама.

Дуже широкого вживання зазнали (та й зазнають) замовляння, присвячені кохання та любові. Не всі вони виявляються нешкідливими, бо часто почуття бувають невзаємними. Отже, треба одразу зазначити, що так звана любовна магія у жодному разі не може вважатись позитивною чи білою. Будь-яке втручання у сферу почуттів є гріховним та недобрим. Цілком зрозуміло, що не завжди любовний вибір у людей співпадає, але вживати заходів магічного характеру на інтимну, любовну сферу вважається неправильним та небезпечним як для того, що робить, так і для об'єкта впливу. У наведених текстах співпадає прохання сил природи та християнських божеств для наведення чар та викликання палких почуттів та туги. Конотація – примус, побажання почуватись погано, якщо не будеш робити по волі того, хто причаровує. Наприклад: *місяцю Владимиру, ти високо літаєш, ти все бачиш, ти все чуєш, як невольники і невольниці плачуть за батьком та за матір'ю, за дітками маленькими; як корова за телям, як лошиця за лошам, як ослиця за осям, як море за морем. Даруй же, Господи, щоб так за мною, народженою, молитвяною, хрещеною рабою Божою (ім'ярек) Іван плакав* [2, с. 36]. Ще приклад: *ви, зорі-зоряниці, вас не небі з сестриці: Одна нудна, друга привітна, а третя печальна. Беріть голки та шпильки, горове каміння, бийте його і печіть, паліть і нудить, не дайте йому ні спати, ні лежати, ні їсти, ні пити – других любите. Тягніть до мене хрещеного, народженого і молитвяного козака Івана до народженої, хрещеної, молитвяної раби Божої (ім'ярек)* [2, с. 39]. Намір у чарувальниці недобрый, побажання для об'єкта пристрасті – зловісні, якщо не буде виконано її волю, тобто конотація негативна, примусу та гніву.

Задля кохання жінки та дівчата вдавались навіть до прохань нечистій силі: *трясу, трясу кладкою, кладка водою. А вода купиною, а купина чортами, а чорти козаком Іваном, щоб його трясли, трясли, та й до мене принесли до народженої, хрещеної, молитвяної раби Божої (ім'ярек)* [2, с. 48]. Також просили й істот, що теж вважаються нечистими: *отець домовий! Скоч додолу, та принеси мого Івана до мого дому: неси його душу, неси його кості, неси його живіт, і біле лице, і щире серце, якнайскоріше, якнайпрудчіше, в цей час, у цю годину. Біжи прудко, біжи хутко, як цей дім біжить угору, щоб ти так прудко і хутко приніс хрещеного, народженого і молитвяного козака Івана* [2, с. 44]. Конотація у наведених замовляннях примусова, наказова, текст надзвичайно емоційний. Кохання часто порівнюють з полум'ям, що охоплює серце та душу. Тому у такому замовлянні використовувався принцип подібності: якщо віск тоне від полум'я, то й серце може розтанути також: *щоб тебе за мною так пекло, як пече вогонь той віск! Щоб твоє серце за мною так топилось, як топиться той віск, і щоб ти мене тоді покинув, коли найдеш той віск!* [2, с. 47]. Зазвичай віск прятали так, щоб об'єкт привороту ніяким чином його не знайшов.

Треба зазначити, що не тільки жінки робили такого роду магію, інколи до неї вдавались й чоловіки, як-от: *стою на порозі, вижу сволок, а за сволока на клямку, а з клямки на Марію. Як мати моя за мною побивається, так би за мною убивалась Марія* [2, с. 45]. Конотація загрозлива, негативна. Можна зазначити, що ці замовляння є надзвичайно емотивно забарвленими, з примусовою та загрозливою конотацією. Але є невелика кількість замовлянь і на щасливе кохання з конотацією щастя та любові: *Ой ти, Ладоматінко, Матір Сва небесна і Пречиста! Не залиш нас без любові і щастя! Благодать свою пішли на нас, яко і ми шануємо і славимо Тебе! Нині і вічно, і від кола до кола! До кінця часів, пока світить нам Ярило Сонце. Тако було, тако є, тако буде* [3, с. 42]. Ще одним щирим бажанням для жінок було отримання та збереження краси: *зорі-зірниці, єсть вас на небі з рідних сестриці, четверта хрещена народжена Марія. Ідіть ви, зберіть ви красу, покладіть на хрещену народжену Марію. Як ви ясні, красні між зірками, щоби була така красна між дівками* [2, с. 40]. Конотація тут позитивна і є проханням (*зберіть, покладіть, ідіть*). Ще приклад: *сонечко ясне, красне, освіщаєш гори, долини, освіти, щоб моє личко було ясне-красне, як сонечко. Позбавлю я росу, збавлю з жінок, з панів повагу, з попів пуху, з парубків гордість, а з дівок красу* [2, с. 35]. Тут вже є елемент негативного впливу – щоб краса була тільки у тої, хто ворожить, а інші були б непоказними порівняно з нею. Також намагалися позбутись косметичних дефектів: *ластівко, ластівко, на (бери) тобі веснянки, на тобі білянки* [2, с. 130].

Цікавим з точки зору позитивної конотації є тематика замовлянь на щасливу долю. Кожна людина прагне щастя, тому до такого роду замовлянь вдавались доволі часто, на кшталт: *Рано-раненько вийду я до річенки, веретено візьму в руки та Долі помолюся. Матінко рідненька, захиснице миленька, дай мені долі, доброї волі...* [3, с. 45], присутня конотація прохання та надії на краще. Йде апеляція не тільки до ріки, але й до Місяця: *Місяцеві золотії роги, а нам (дай) щастя і здоров'я, Місяцеві на півповня, нам (дай) щастя і здоров'я* [2, с. 84]; *тобі, Місяцю, сповні, мені на здоров'я, тобі, Місяцю, засвітитися, мені по світу надивитися, добре знаходитися* [2, с. 85].

Для отримання щасливої долі просять сили природи як у дохристиянські часи, так і звертаються до християнських святих: *щоб ся мав, як свята земля. Щоби вас Бог не опускав. Щоб тебе щастя ся тримало. Най вас Бог споможе. Най вас Бог благословить. Дай, Боже, здоров'я. Дай, Боже, щастя. На щастя, на здоров'я, на щасливу долю* [2, с. 50]; *роди, Боже, на всякого долю!* [2, с. 179]. Конотація здебільшого позитивна, присутнє прохання, але з відтінком наполягання, імперативу (**дай**). Ще приклад, що за своєю формою нагадує молитву: *во ім'я Отця та Сина одступися, нечисто сило, та вселися Дух святий і розлюби нас так, як нас Бог розлюбляв, як ми возлюблено під вінцем стояли, і як нас батюшка благословляв і на нас вінці надівав, щоб ми так віку доживали у радості, веселості, благословенно, неосудженно* [2, с. 51]. Останній приклад демонструє побажання щасливої долі для сімейного подружжя – на довгі роки щасливого життя разом.

Згідно з результатами проведеного дослідження, можна виділити такі лексеми-імперативи для таких тематичних груп українських замовлянь: для захисту від ворогів – *будьте, підійметесь, перевернітесь, (не) будьте, щоб став, каменійте, (нехай) будуть*; від різноманітних хвороб – *просим, замовляй, течімо, стіймо, залиймо, іскинь, не бійся, не пускай, не стоять не болить, не стрічався, очисти*; від змії – *(нехай) спалить, накажи, забери, поклич, замовляй*; від дурного ока (урока) – *підить, викликай, визивай, ізсихай, іззивай, не стоять, не ломить, не білить, не сушить, не в'ялить, не робити, не міряти не наврокувати*, де широко представлено наказ у формі заперечення, заборони, щоб погане робити. А також любовні: *счочи, принеси, бийте, беріть, біжи, трясси, печіть, паліть, нудить, любить*. Для краси: *зберіть, покладіть, ідіть, даруй*; для щасливої долі – *дай, допоможи*.

Найбільш частотним можна виділити вживання імперативів для любовних замовлянь та тих, що допомагають у разі хвороб чи впливу дурного ока. Як висновок треба зазначити, що замовляння – це плідний матеріал для подальших лінгвістичних студій, що допомагає дослідити один з найдавніших шарів національно забарвленої та культурно ідентичної специфічності української мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Соляр О.С. Мова магії, магія мови. Символіка українських замовлянь. Przemysl. 2011. 302 с.
2. Українські замовляння. / Упорядник М.Н. Москаленко. Київ : Дніпро. 1993 р. 307 с.
3. Українські магичні замовляння. / Упорядник В. Креслав. Київ : ФОП Стебеляк 2020. 56 с.
4. Українські чари. / Упоряд. О.М. Таланчук. Київ : Либідь. 1992. 96 с.

О. Г. Тараненко. Семантика лексем-імперативов в українських магических заговорах. – Стаття.

Анотація. В статтє говорится о семантических особенностях лексем-імперативов в украинских народных заговорах. Также описана специфика языкового материала и их высокая эмоциональная наполненность, что отображает языковую идентичность украинского народа с древних времен, а также демонстрируются suggestive возможности вышеописанных уникальных текстовых форм.

Ключевые слова: семантика, национальные особенности, лексема, магия, магический заговор, намерение, императив.

O. Taranenko. Lexemes-imperatives semantics in the Ukrainian magical spells. – Article.

Summary. In the above article the semantic lexemes-imperatives peculiarities of Ukrainian folk spells are analyzed. Folk spells peculiarities and their high emotional fulfilment are described. This reflects the Ukrainian language national identity uniqueness. The suggestive abilities of Ukrainian spells are demonstrated.

Key words: semantics, national peculiarities, lexeme, magic, magical spells, intention, imperative.